

Данас, 17. децембар 2007.

Карла дел Понте, доскора главна тужитељка Хашког трибунала

СРБИЈА САМА ПОСТАВЉА ПРЕПРЕКЕ НА ПУТУ КА ЕВРОПИ

Хаг, Београд - Незадовољна сам и разочарана. Чињеница да су Ратко Младић и Радован Караџић и даље на слободи мрља је на нашем раду, то баца мрљу на многе ствари које смо постигли. И поред тога, постоје два разлога за оптимизам. Прво и најважније, поносна сам на институцију и сарадњу коју сам постигла. Много тога смо и окончали. Током осам година колико сам била на функцији подигли смо иницијалне оптужнице за 63 особе, а 91 оптужени приведен је у надлежност Трибунала.

Чињеница да су Младић и Караџић на слободи баца мрљу на многе резултате Хашког тужилаштва: Карла дел Понте

Готово 80 особа је приведено на суђење и постигли смо десетине осуда. Доказали смо да је у Сребреници почињен геноцид, да је силовање коришћено као оруђе за терор и да би га требало сматрати злочином против човечности, да су злочини против цивила током опсаде Сарајева заслужили најтеже казне и многе друге веома важне чињенице у вези са злочинима почињеним у бившој Југославији и индивидуалној одговорности осуђених - рекла је у интервјуу за Данас Карла дел Понте, доскора хашка тужитељка, коментаришући чињеницу да је окончала мандат, а да су Караџић и Младић и даље на слободи.

- Трибунал је показао да нема некажњивих - процесуирали смо шефове држава, премијере, начелнике војски, полицијске генерале, високе политичаре. Све захваљујући тој пионирској институцији и онима који су непрестано доказивали да није питање да ли већ када ће ратни злочини бити процесуирани. Трибунал је пружио правду хиљадама жртава злочина и дала тим жртвама глас - више од 3.500 њих је сведочило у судницама Трибунала. Међународни кривични трибунал за бившу Југославију индиректно је допринео постизању правде охрабрујући правне системе у бившој Југославији да наставе рад сарађујући с локалним властима и на тај начин успоставе темеље за правне реформе у тим земљама. Коначно, али не и најмање важно -

доприносећи развоју међународног права, Трибунал је такође инспирисао стварање других националних судова, укључујући Међународни кривични трибунал за Руанду, Специјални суд за Сијера Леоне, Трибунал за Камбоџу и, што је најважније, сталног међународног кривичног суда.

Други разлог за оптимизам јесте у томе што сам се срела са Сержом Брамерцом, мојим наследником. Морам рећи да иако одлазим разочарана будући да нисам успела да бегунци буду ухапшени, имам поверење да ће нови тужилац уложити велике напоре да Младић, Караџић, Хаџић и Жупљанин буду коначно ухапшени. И надам се да ће Европска унија наставити да подржава ту институцију и да одржи условљавање док се то не догоди. Трибунал не сме да прекине рад пре него што сви преостали бегунци не буду приведени правди. Савет безбедности Уједињених нација мора омогућити Хашком трибуналу да заврши своју мисију -рекла је у интервјуу за Данас Карла дел Понте, доскора главна хашка тужитељка.

Младић је у Србији и на Србији је одговорност да га ухапси: Карла дел Понте

Критика Италији

Карла дел Понте, у интервјуу италијанском листу "Република", осудила је премијера Италије Романа Продија и шефа дипломатије Масима Д'Алему због њихове подршке Србији зато што је постала главни заговорник кандидатуре Србије за улазак у Европску унију. Она је рекла да није "зачуђена" понашањем Д'Алеме, који је "увек био мање-више просрпски настројен", али да је "запрепашћена" понашањем Продија. "Особа која је била председник Европске комисије и до савршенства зна колико је важна помоћ ЕУ за хапшење важних бегунаца, он ме је избегавао", рекла је одлазећа тужитељка Хашког трибунала, говорећи како је безуспешно покушавала да телефоном разговара са италијанским премијером. Како је оценила, било је "јасно да није желео да се бави мојим бегунцима и да је већ стао на страну Србије". Подсећајући на Д'Алемину изјаву да није она та која треба да оцењује да ли је сарадња Београда с Хагом довољна, она је рекла да италијански шеф дипломатије, који је и потпредседник италијанске владе, показује непоштовање према међународном праву.

ФОНЕТ

Више пута сте нагласили да је Ратко Младић у Србији. На основу чега то тврдите?

- Из оперативних разлога не могу да улазим у детаље. Али то нико није демантовао. Надам се да ћемо једног дана, када Младић и Караџић буду у затвору, бити у стању да реконструишемо читаву причу у последњих 12 година и тачно утврдимо ко им је и када помогао.

Каква сте обећања добијали од српских власти током тужилачког мандата? Ко вам их је давао?

- Добила сам многа обећања од српских власти током протеклих година. Нека су одржали, многа нису. Најсвежије је обећање за пуну сарадњу. И даље очекујем да видим да ли ће то обећање бити испуњено.

Да ли сте од српских власти добијали и увредљиве поруке? Јесу ли увреде биле личне или професионалне?

- Не, ништа од тога нисам примила лично. Бојим се да су само жртве те које су и даље изложене вређању. За њих је увреда то што су Младић и Караџић и даље на слободи. За њих је увреда то што је Србија помогла обојци бегунаца - знамо да је Караџић био у Србији до 2004, да су српске власти тачно знале где се налази Младић у пролеће 2006. и да су одлучиле да га не ухапсе. С обзиром на погубни ефекат које нехапшење тих бегунаца има по изгледу Србије за приближавање Европској унији, сматрам да је то такође увреда и за грађане Србије. Зашто би они били таоци четворице људи оптужених за најозбиљније злочине.

Пред крај мандата рекли сте да не желите да будете препрека Србији на путу ка ЕУ. Због чега сте променили став?

- Србија поставља препреке на путу ка ЕУ, а не ја. И Србија је једина која може да их уклони.

Шта мислите о књизи Флоранс Артман, нарочито у оним деловима у којима се тврди да су НАТО и САД планирали убиство Радована Караџића? Шта мислите о наводном договору Ричарда Холбрука и Радована Караџића?

- Као и остали, и ја сам чула сам гласине о наводном договору између Холбрука и Караџића. И, наравно, покушала сам да прибавим доказе како бисмо утврдили да ли је истина да је направљен неки вид договора. До сада нисам нашла ниједан конкретан доказ који би то потврдио. У бројним приликама сам рекла да су по мом виђењу међународне снаге у Босни могле и требало да ухапсе и Караџића и Младића непосредно после рата. То нису учинили из страха да ће произвести већу нестабилност, ако не и нови рат. До промене такве погрешне политике, 1997-98, бегунци су се већ сакрили. Другим речима, међународна заједница је пропустила прилику да их ухапси, али немам конкретних доказа да је до тога дошло због нагодбе. Као и у другим аспектима теорије завере, не верујем у њих. У сваком случају, то данас више није важно јер је Младић у Србији и на Србији је одговорност да га ухапси.

Ко је у Србији на вас оставио позитиван, а ко негативан утисак током вашег мандата на месту главне тужитељке Хашког трибунала?

- И то је веома лично питање у ситуацији када говоримо о много важнијим државним питањима. Увек сам импресионирана онима који се понашају као модерни лидери, који држе своја обећања и поштују важне принципе међународног права и владавине закона. Потпуно сам неимпресионирана онима који дају лажна обећања и враћају се архаичној националистичкој реторици кад год им то одговара.

Јесте ли задовољни сарадњом са српским Тужилаштвом за ратне злочине?

- Да, веома сам задовољна. Њихов рад је изузетно важан и ја и моја канцеларија имамо добре пословне односе с тужиоцем Вукчевићем и његовим тимом. До времена када Трибунал буде завршио свој рад он ће закључити кривични поступак против 125 особа. Већина њих су особе које су биле на високим политичким позицијама или су биле високи војни или полицијски официри. У сваком случају, постоје и многи други починиоци злочина којима неће бити суђено пред Трибуналом. А тај тежак и невероватно важан задатак препуштен је националним правосуђима. Током протеклих година, моја канцеларија је успоставила изванредне пословне односе с правним системима у бившој Југославији - у контакту смо с тужилаштвима за ратне злочине Србије, Хрватске, Босне и Херцеговине и онедавно, Црне Горе. Транзициони тим који предводим свакодневно ради с локалним тужиоцима на пребацивању истражног материјала који смо сакупили током година како би помогао локалним правосудним системима у њиховим напорима да спроведу поступке против осумњичених за ратне злочине. Такође, подстрекивали смо регионалну сарадњу између тужилаца као веома важан део напора да се спречи да починиоци злочина остану некажњени. Најважнији резултат свега тога јесте да нико ко је починио злочин не би требало мирно да спава. Не постоји одредба о застаревању ратних злочина и правда мора бити задовољена за све жртве.

Јасмина Чолак